

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื้อหาในบทนี้ประกอบไปด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ของระเบียบวิธีวิจัย หรือขั้นตอนการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา อันประกอบด้วยลำดับขั้นตอนของกระบวนการวิธีการดังต่อไปนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปร และการวัด
2. การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด
3. วิธีการกำหนดตัวแบบคอนทินเจนซีโมเดล
4. ประชากรที่ใช้ศึกษา
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นิยามเชิงปฏิบัติการตัวแปรและการวัด

ผู้วิจัยได้เสนอคำนิยามเชิงแนวคิดของตัวแปรสำคัญ ในการศึกษาได้แก่ ประสิทธิภาพขององค์การ แบบภาวะผู้นำ และสถานการณ์ (ของกลุ่มหรือองค์การ) ที่เื้อต่อผู้นำ ไว้ในบทที่ 2 แล้ว สำหรับในบทนี้จึงเป็นเรื่องของการนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) เพื่อนำมาใช้สร้างมาตรวัด และสร้างแบบสอบถามที่ส่วนหนึ่งได้สร้างขึ้นมา และอีกส่วนหนึ่งได้ดัดแปลงมาจากมาตรวัดของ Fiedler and Chemers (Fiedler and Garcia, 1987 : 54, 58, 62, 70-71) ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับขนาดของสหกรณ์ ระยะเวลาที่สหกรณ์ได้ก่อตั้งขึ้นมาแล้ว ความถี่ของการประชุมของฝ่ายจัดการสหกรณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้จัดการสหกรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาที่ทำงานในตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้จัดการสหกรณ์ที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ในขณะที่ทำงานร่วมกัน ประกอบไปด้วยชุดของคำถามตามมาตรวัดแบบภาวะผู้นำ และสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ ซึ่งได้ตัดแปลงมาจากมาตรวัดของ Fiedler and Chemers ชุดของคำถามในมาตรวัดแต่ละประเภทสร้างขึ้นตามนิยามเชิงปฏิบัติการต่อไปนี้

1. แบบภาวะผู้นำ หมายถึง บุคลิกภาพของผู้นำ เป็นลักษณะเฉพาะ หรือระดับเจตคติ และแรงจูงใจเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มของผู้นำ โดยกำหนดเป็นแบบพฤติกรรม หรือภาวะผู้นำได้

2 ลักษณะ คือ

1.1 แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน หมายถึง ผู้จัดการสหกรณ์ที่ให้ความสำคัญกับงานมากกว่าความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้จัดการฯ สนใจงานที่ทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม ไม่เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา

1.2 แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้จัดการสหกรณ์ที่ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าให้ความสำคัญกับงาน มีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้จัดการฯ ที่มีแบบภาวะผู้นำลักษณะนี้จะไม่ค่อยเคร่งครัดกฎระเบียบมากนัก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา

มาตรวัดแบบภาวะผู้นำ (LPC.) ตามความหมายข้างต้นมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบ Semantic Differential Scale ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคำคุณศัพท์ชุดต่าง ๆ ที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ โดยให้มีระดับความห่างของกลุ่มคำแต่ละคู่ที่เทียบเคียงออกเป็น 8 ระดับ กลุ่มคำในมาตรวัดนี้มี จำนวนทั้งหมด 18 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพน่าพึงพอใจ.....บุคลิกภาพไม่น่าพึงพอใจ
2. มีความเป็นมิตร.....ไม่มีความเป็นมิตร
3. ถูกรังเกียจ/คัดค้าน.....ได้รับการยอมรับ
4. เป็นคนเครียด.....เป็นคนตามสบาย
5. ความสัมพันธ์ห่างเหิน.....ความสัมพันธ์ใกล้ชิด
6. ทำที่เย็นชา.....ทำที่อบอุ่น
7. ให้ความร่วมมือ.....ไม่ให้ความร่วมมือ/ไม่หวังดี
8. เป็นคนน่าเบื่อหน่าย.....เป็นคนน่าสนใจ
9. ซอทะเลาะ.....เข้ากับคนอื่นได้ดี
10. เป็นคนเศร้าซึม.....เป็นคนร่าเริง
11. มีลักษณะเปิดเผย.....มีลักษณะปกปิด/ไว้ตัว
12. เป็นคนแบบ "ลอบกัด".....เป็นคนมักดี

13. บุคลิกภาพไม่น่าไว้วางใจ.....บุคลิกภาพน่าไว้วางใจ
14. คำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น.....คิดถึงแต่ตัวเอง
15. เป็นคนไร้คุณธรรม/เลว.....เป็นคนดี น่านิยม
16. ตกงด้วยไม่ยาก.....ตกงด้วยได้ยาก
17. ไม่มีความจริงใจ.....มีความจริงใจ
18. เป็นคนใจดี.....เป็นคนใจร้าย

กลุ่มคำที่แสดงนิสัยเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 7, 11, 14, 16 และ 18 ส่วน

กลุ่มคำที่แสดงนิสัยเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 15 และ 17

การให้คะแนน

กลุ่มคำทางด้านซ้ายมือและขวามือมีช่วงคะแนนห่างกัน 8 คะแนน ในกรณีที่กลุ่มคำคู่กัน แสดงนิสัยเชิงบวกอยู่ด้านซ้ายมือจะให้คะแนนเรียงจาก 8 ไปถึง 1 เช่น

เป็นคนใจดี 8 : 7 : 6 : 5 : 4 : 3 : 2 : 1 เป็นคนใจร้าย

ในกรณีที่แสดงนิสัยเชิงลบอยู่ทางด้านซ้ายมือ จะให้คะแนนเรียงจาก 1 ไปถึง 8 เช่น

ทำที่เย็นชา 1 : 2 : 3 : 4 : 5 : 6 : 7 : 8 ทำที่อบอุ่น

โปรดดูรายละเอียดของแบบสอบถามในภาคผนวก ตอนที่ 3

เกณฑ์การแบ่งแบบภาวะผู้นำ (Fudler and Garcia, 1987 : 76)

ผลรวมของคะแนนคำตอบทั้ง 18 ข้อนี้ คือข้อมูลที่แสดงถึงแบบภาวะผู้นำ โดยกำหนด

ไว้ว่า

ผู้นำแบบมุ่งงาน คือ ผู้ที่มีช่วงคะแนน LPC. ต่ำ ได้แก่ ผู้มีคะแนนเท่ากับ 63 และ

ต่ำกว่า

ส่วนผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ คือ ผู้ที่มีช่วงคะแนน LPC. สูง ได้แก่ ผู้มีคะแนนเท่ากับ

73 และสูงกว่า

2. สถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ หมายถึง ระดับของสถานการณ์ที่ผู้นำสามารถใช้อำนาจควบคุม และใช้อิทธิพลให้ส่งผลกระทบต่อผลงานของกลุ่ม หรือองค์การได้ ปัจจัยที่สำคัญในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำประกอบด้วย

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงานหรือสมาชิกในกลุ่ม (LMR.) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการสหกรณ์กับผู้ร่วมงาน คือ ฝ่ายจัดการในสหกรณ์ นั่นคือ ถ้าผู้จัดการฯ เป็นที่ยอมรับ จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานในสหกรณ์ ผู้จัดการฯ ก็จะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้สะดวกและรวดเร็ว

2.2 ลักษณะงานหรือโครงสร้างของงาน (TS.) หมายถึง ระดับความชัดเจนของงานที่สามารถอธิบายชี้แจงเป้าหมายของงาน และวิธีการในการปฏิบัติงานที่ผู้จัดการสหกรณ์รับผิดชอบ รวมทั้งผู้จัดการฯ ควรจะให้คำตอบได้ว่า งานที่ทุกคนรับผิดชอบคืองานอะไร ทำไมต้องทำ และทำอย่างไร

ลักษณะงานหรือโครงสร้างของงานนี้แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ คือ

- มิติที่ 1 ความชัดเจนของเป้าหมาย
- มิติที่ 2 แนวทางไปสู่เป้าหมาย-วิธีดำเนินการ
- มิติที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุดในการดำเนินการ
- มิติที่ 4 วิธีตัดสินใจที่เหมาะสม

2.3 อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน (PP.) หมายถึง อำนาจที่สหกรณ์มอบให้ผู้จัดการสหกรณ์ เพื่อให้ผู้จัดการฯ สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายของสหกรณ์ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน (LMR.) ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 8 ข้อ (คือข้อ 19 ถึงข้อ 26 ของแบบสอบถาม) ดังต่อไปนี้คือ

- 19. ผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าไม่ค่อยกลมเกลียวกัน
- 20. ผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้
- 21. บรรยากาศการคบหาในหมู่ผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าเป็นไปด้วยความอบอุ่นและเป็นมิตรกัน

- 22. ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือในการทำงานกับข้าพเจ้าด้วยดี
- 23. ข้าพเจ้าและผู้ใต้บังคับบัญชามีความขัดแย้งกันอยู่บ่อย ๆ
- 24. ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของข้าพเจ้าอย่างมาก
- 25. ผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี
- 26. ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า

ข้อความเชิงบวกได้แก่ข้อ 20, 21, 22, 24, 25 และ 26 ส่วนข้อความเชิงลบ

ได้แก่ข้อ 19 และ 23

การให้คะแนน	คะแนนของ	คะแนนของ
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่ใช่ทั้งสองอย่าง	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ลักษณะงานหรือโครงสร้างของงาน (TS.) มีข้อความที่ใช้วัดทั้ง 4 มิติ จำนวน 10 ข้อ คือ ตั้งแต่ข้อ 27 ถึงข้อ 36 ซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด ดังต่อไปนี้คือ

27. มีการกำหนดเป้าหมายของงานในสัปดาห์ไว้อย่างชัดเจน
28. มีผู้สามารถอธิบายลักษณะของงานในสัปดาห์และให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติงานได้
29. มีการระบุขั้นตอนการทำงานในสัปดาห์อย่างเหมาะสม
30. มีวิธีการแบ่งงานที่ได้รับมอบหมายเป็นส่วน ๆ หรือขั้นตอนได้อย่างชัดเจน
31. วิธีการทำงานที่กำหนดไว้ในสัปดาห์ดีกว่าวิธีการทำงานประเภทเดียวกัน

ในหน่วยงานอื่น

32. เมื่องานเสร็จสามารถเห็นผลงานได้ทันทีและเมื่อมีปัญหาที่มีวิธีการแก้ไขได้อย่างชัดเจน
33. มีข้อบ่งชี้ผลงานที่มีประสิทธิภาพไว้ชัดเจน
34. มีมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงาน
35. การประเมินผลจะใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ
36. ข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานสามารถทราบคุณภาพของการปฏิบัติงานที่เสร็จสิ้นไปแล้วเป็นเวลานานพอที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคตได้

การให้คะแนน

	คะแนน
ถูกต้องบ่อย ๆ	2
ถูกต้องบางครั้ง	1
ไม่ถูกต้อง	0

อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน (PP.) มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 5 ข้อ คือ ตั้งแต่ข้อ 37 ถึงข้อ 41 ซึ่งเป็นข้อความในเชิงบวกทั้งหมด ดังต่อไปนี้คือ

สูงหรือต่ำ) จะเป็นผู้นำที่มี

- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน ดี
- มีโครงสร้างของงาน ชัด
- อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน มาก

แต่ถ้าคะแนนรวมของตัวแปรย่อย แต่ละตัวแปรของผู้นำแต่ละคนมีค่าน้อยกว่า (<)

ค่ามัธยฐานของกลุ่มของตนเอง (กลุ่มประสิทธิผล สูงหรือต่ำ) จะเป็นผู้นำที่มี

- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน ไม่ดี
- โครงสร้างของงาน ไม่ชัด
- อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน น้อย

เหตุผลในการเลือกใช้ค่ามัธยฐาน (median) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มออกเป็นสองลักษณะ เพราะว่า มัธยฐาน คือ ค่าของข้อมูลที่อยู่ตรงกลาง ซึ่งได้จัดเรียงข้อมูลทั้งหมดตามลำดับจากมากไปหาน้อยหรือจากน้อยไปหามาก และเพื่อเป็นการจัดผลกระทกกระทะเทือนซึ่งเกิดจากข้อมูลที่บางข้อมูลมีค่าต่ำเกินไป สูงเกินไป หรือมีค่าที่ผิดปกติ

2. การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด

เนื่องจากมาตรวัด (scale) แบบภาวะผู้นำและสถานการณ์ของกลุ่ม ได้ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Fiedler และ Chemers (Fiedler and Garcia, 1987 : 54, 58, 62 และ 71 อ้างจาก Fiedler and Chemers, 1984) จึงต้องทดสอบหาความน่าเชื่อถือ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ โดยวิธีการ pretest และเพื่อมิให้มีปัญหาการจัดเข้ากับกลุ่มผู้จัดการสหกรณ์ที่ศึกษาจึงดำเนินการทดสอบ กับผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่อยู่ในกลุ่มของสหกรณ์ระดับ 2 (คือ มีขีดความสามารถปานกลาง) จำนวน 30 คน และนำคำตอบมาหาค่า reliability coefficient alpha เพื่อดูความสอดคล้องกันของข้อความต่าง ๆ ในมาตรวัดถ้าปรากฏว่ามีข้อความใดที่ไม่สอดคล้องกันจะถูกตัดออกไป โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ 3 ประการประกอบกัน กล่าวคือ

1. Correlation matrix คือ ความสัมพันธ์ระหว่างค่าของข้อความนั้นกับข้อความอื่น ๆ แต่ละข้อความในมาตรวัดเดียวกัน ถ้าข้อความใดมีสหสัมพันธ์กับข้อความอื่น ๆ เป็นลบหรือมีค่าสหสัมพันธ์ต่ำกว่าข้อความอื่น ๆ มากจนเด่นชัด จะถือว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น ๆ ที่เหลือ

2. Corrected item total correlation คือ ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนรวมของข้อความที่เหลือทั้งหมดในมาตรวัดหนึ่ง ๆ (หลังจากนำเอาคะแนนของข้อความคำถามนั้น ๆ ออกไปจากคะแนนรวมแล้ว) ถ้าข้อความใดมีค่าดังกล่าวต่ำกว่าข้อความอื่น ๆ มากจนเด่นชัด หมายความว่า ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น ๆ ที่เหลือ จึงจะสมควรตัดข้อความนั้นออก

3. Alpha if item deleted คือ ค่าที่แสดงให้เห็นว่าถ้าตัดข้อความใดออกไป จะทำให้ความน่าเชื่อถือของตัวแปรนั้น ๆ มีค่าเป็นเท่าใด ถ้าข้อความใดตัดออกแล้วทำให้ค่า coefficient alpha สูงก็จะตัดข้อความนั้นออกไป

อย่างไรก็ดี มีบางข้อความที่ทำให้ค่าความน่าเชื่อถือได้ค่อนข้างต่ำ แต่จำเป็นต้องคงข้อความนั้นไว้ในมาตรวัด เพราะถ้าตัดข้อความนั้นออกไปจะทำให้เนื้อหาของการวัดมาตรวัดนั้นขาดไปหรือไม่ครอบคลุม

การนิยามค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) มาตรวัดแบบภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน ลักษณะงานหรือโครงสร้างของงาน อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน ด้วยวิธีการข้างต้นให้ผลดังนี้

มาตรวัดแบบภาวะผู้นำ ซึ่งมีข้อความที่ใช้วัด 18 ข้อความ คือ ปรากฏว่าได้ค่า reliability coefficient alpha เท่ากับ 0.90954 และมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมด ดังตารางที่ 3.1 ซึ่งปรากฏว่าไม่มีข้อความใดอยู่ในข่ายที่ต้องถูกตัดออกไป

ตารางที่ 3.1

ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนน
ของข้อความทั้งหมด ในมาตรวัดแบบภาวะผู้นำ

ข้อความที่	corrected item total correlation	alpha if item deleted
1	.58290	.90465
2	.48561	.90703
3	.81903	.89827
4	.08661	.91923
5	.72254	.90005
6	.56453	.90487
7	.53322	.90575
8	.65759	.90209
9	.62668	.90304
10	.31522	.91197
11	.58073	.90441
12	.80397	.89726
13	.64881	.90237
14	.64184	.90267
15	.59065	.90421
16	.30207	.91116
17	.75170	.89912
18	.65494	.90355

จำนวนข้อความทั้งหมด 18 ข้อความ reliability coefficient alpha =

0.90954

มาตรวัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน มีข้อความที่ใช้วัด 8 ข้อความ คือ คำถามข้อ 19 ถึง 26 ปรากฏว่าได้ค่า reliability coefficient alpha เท่ากับ .91541 ดังตารางที่ 3.2 จากนี้้นำค่าสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินว่าข้อความไหนควรจะตัดออกไป ซึ่งปรากฏว่าไม่มีข้อความใดที่ต้องตัดออกไปเช่นกัน

ตารางที่ 3.2

ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนของข้อความทั้งหมด
ในมาตรวัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน

ข้อความที่	corrected item total correlation	alpha if item deleted
19	.63681	.91464
20	.71530	.90588
21	.78162	.89986
22	.83505	.89426
23	.69311	.91018
24	.80815	.89930
25	.72194	.90456
26	.72073	.90697

จำนวนข้อความทั้งหมด 8 ข้อความ reliability coefficient alpha = 0.91541

มาตรวัดลักษณะงานหรือโครงสร้างของงาน มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 10 ข้อความ คือ คำถามข้อ 27 ถึง 36 ปรากฏว่าได้ค่า reliability coefficient alpha เท่ากับ 0.87504 ดังตารางที่ 3.3 จากนี้้นำค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินว่าข้อความไหนควรจะตัดออกไป ซึ่งปรากฏว่าไม่มีข้อความใดที่ต้องตัดออกไป

ตารางที่ 3.3

ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนของข้อความทั้งหมด
ในมาตรวัดลักษณะงานหรือโครงสร้างของงาน

ข้อความที่	corrected item total correlation	alpha if item deleted
27	.72941	.85451
28	.52964	.86793
29	.80419	.84720
30	.38600	.88070
31	.61013	.86208
32	.68029	.85732
33	.60654	.86226
34	.62684	.86105
35	.73044	.85207
36	.31855	.88100

จำนวนข้อความทั้งหมด 10 ข้อความ reliability coefficient alpha =
0.87504

มาตรวัดอำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงานมีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 5
ข้อความ คือ คำถามข้อ 37 ถึงข้อ 41 ปรากฏว่าได้ค่า reliability coefficient alpha
เท่ากับ 0.47858 ดังตารางที่ 3.4 จากนั้นนำค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อ
กับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจว่าข้อความไหนควรจะตัดออกไป
ซึ่งปรากฏว่าข้อความที่ 41 สมควรตัดออกไป ทั้งนี้เพราะว่าค่า corrected item - total
correlation มีค่าไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น โดยข้อความนี้มีความสัมพันธ์ทางลบ จากนั้นจึง
นำมาตรวัดที่ตัดข้อความดังกล่าวออกแล้ว ไปทดสอบความน่าเชื่อถืออีกครั้ง ผลปรากฏว่าค่า
reliability coefficient alpha เท่ากับ 0.77219 ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.4

ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนของข้อความทั้งหมด
ในมาตรวัดอำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน

ข้อความที่	corrected item total correlation	alpha if item deleted
37	.50231	.25916
38	.56212	.19926
39	.13799	.48574
40	.56952	.23857
41	-.12512	.77219

จำนวนข้อความทั้งหมด 5 ข้อความ reliability coefficient. alpha =
0.47858

ตารางที่ 3.5

ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนของข้อความทั้งหมด
 ในมาตรวัดอำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน
 (ภายหลังตัดข้อความบางข้อออก)

ข้อความที่	corrected item total correlation	alpha if item deleted
37	.58493	.71287
38	.81706	.56456
39	.25743	.84657
40	.68103	.66196

จำนวนข้อความทั้งหมด 4 ข้อความ reliability coefficient alpha =
 0.77219

3. วิธีการกำหนดตัวแบบคอนทินเจนซี โมเดล

จากสาระสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในบทที่ 2 ว่า การนำคอนทินเจนซี โมเดล ของ Fiedler ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีองค์ประกอบ 3 มิติ กล่าวคือ

1. ผลการปฏิบัติงานเฉลี่ยของผู้นำ หรือประสิทธิผลขององค์การ
2. สภาพภาวะผู้นำ (มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์)
3. สถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยที่สำคัญ คือ
  - 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน (LMR.)
  - 3.2 โครงสร้างของงาน (TS.)
  - 3.3 อำนาจตามตำแหน่งที่ผู้นำได้รับจากหน่วยงาน (PP.)

ดังนั้นจึงทำให้ตัวแปรสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำมีลักษณะเป็นตัวแปรองค์ประกอบ (composite variable) ลักษณะตัวแปรประเภทนี้สามารถสร้างที่มาจากทั้งสามองค์ประกอบได้ 3 แนวทาง คือ แนวทางวิเคราะห์โครงสร้าง แนวทางสถิติที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นมาเอง และแนวทางสถิติวิเคราะห์ที่เป็นมาตรฐาน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534 : 37) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสร้างแบบวิเคราะห์โครงสร้าง และโดยที่องค์ประกอบย่อยมีคุณสมบัติแปรผัน 2 อย่าง คือ ดี-ไม่ดี ชัด-ไม่ชัด มาก-น้อย วิธีสร้างทำได้โดยนำไปเข้าตารางไขว้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงโครงสร้างย่อย ๆ ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างมิติอะไรบ้าง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.6

โครงสร้างตัวแปรย่อยของสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ

LMR.	ดี				ไม่ดี			
	ซัด		ไม่ซัด		ซัด		ไม่ซัด	
TS.	ซัด		ไม่ซัด		ซัด		ไม่ซัด	
PP.	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย

1   2   3   4   5   6   7   8

จากตารางที่ 3.6 แสดงให้เห็นโครงสร้างย่อย ๆ หรือองค์ประกอบรวมมาจากแต่ละมิติแยกออกเป็น 8 สถานการณ์ คือ

สถานการณ์ที่ 1	LMR. ดี (1)	TS. ซัด (1)	PP. มาก (1)
สถานการณ์ที่ 2	LMR. ดี (1)	TS. ซัด (1)	PP. น้อย (0)
สถานการณ์ที่ 3	LMR. ดี (1)	TS. ไม่ซัด (0)	PP. มาก (1)
สถานการณ์ที่ 4	LMR. ดี (1)	TS. ไม่ซัด (0)	PP. น้อย (0)
สถานการณ์ที่ 5	LMR. ไม่ดี (0)	TS. ซัด (1)	PP. มาก (1)
สถานการณ์ที่ 6	LMR. ไม่ดี (0)	TS. ซัด (1)	PP. น้อย (0)
สถานการณ์ที่ 7	LMR. ไม่ดี (0)	TS. ไม่ซัด (0)	PP. มาก (1)
สถานการณ์ที่ 8	LMR. ไม่ดี (0)	TS. ไม่ซัด (0)	PP. น้อย (0)

ในสถานการณ์ที่ 1 และ 2 เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำมาก

ในสถานการณ์ที่ 3 ถึง 6 เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำปานกลาง

ในสถานการณ์ที่ 7 และ 8 เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำน้อย

และถ้าจะแสดงแผนภาพเฉพาะสัญลักษณ์ที่เป็นตัวเลข จะได้ตามแผนภาพ ดังนี้

LMR.	1	1	1	1	0	0	0	0
TS.	1	1	0	0	1	1	0	0
PP.	1	0	1	0	1	0	1	0
สถานการณ์ที่	1	2	3	4	5	6	7	8

แล้วจึงนำองค์ประกอบทั้ง 3 มิติ แสดงเป็นรูปกราฟต่อไปดังภาพที่ 6

4. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์การเกษตรแต่ละแห่ง ในการศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกลุ่มที่มีประสิทธิผลสูง (คือ สหกรณ์กลุ่มที่มีคะแนนขีดความสามารถสูง) และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกลุ่มที่มีประสิทธิผลต่ำ (คือ สหกรณ์กลุ่มที่มีคะแนนขีดความสามารถต่ำ) ข้อมูลผลการจัดระดับขีดความสามารถของสหกรณ์การเกษตรฯ ประจำปี 2533 จากกองกิจการสถาบัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ ปรากฏว่ากลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่มีขีดความสามารถสูงมีจำนวน 107 สหกรณ์ และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่มีขีดความสามารถต่ำมีจำนวน 159 สหกรณ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกลุ่มที่มีประสิทธิผลสูงและต่ำ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ไปยังสหกรณ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรส่งกลับมายังผู้วิจัย สำหรับผู้ที่ไม่ได้ส่งกลับมาก็ได้มีการติดตามอีกสองครั้ง โดยทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 105 ชุด แยกเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิผลสูงจำนวน 63 ชุด คิดเป็นร้อยละ 58.88 และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิผลต่ำจำนวน 42 ชุด คิดเป็นร้อยละ 26.42

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS® ประมวลผลข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอและสรุปผล ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (Reliability Coefficient, Alpha) เป็นการทดสอบความน่าเชื่อถือของมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ
2. การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฯลฯ เพื่อพรรณาลักษณะทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบตาราง เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ (Chi-Square Test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05